

دانشگاه صنعتی شریف
کتابخانه مرکزی

خلاصه گزارش عملکرد کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف
در سال ۱۳۸۷

تهیه و تنظیم
مریم اسدی

مقدمه

کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف در سال ۱۳۴۴ همزمان با تاسیس دانشگاه فعالیت خود را آغاز نموده است و در حال حاضر کتابخانه مرکزی در ساختمان دکتر مجتهدی به مساحت ۶۰۰۰ متر مربع در ضلع شرقی دانشگاه و در ۶ طبقه شامل بخش های مدیریت، امور مالی، سفارشات، سازماندهی منابع، نشریات، مواد سمعی و بصری، پایان نامه ها و اسناد، امانت مرکزی، اطلاع رسانی، مرجع و صحافی قرار گرفته است. لازم به ذکر است تعداد ۹ کتابخانه اقماری زیر نظر کتابخانه مرکزی به ارائه خدمات کتابداری می پردازند و کتابخانه مرکزی وظیفه تهیه و سفارش، سازماندهی منابع این کتابخانه ها را بر عهده دارد.

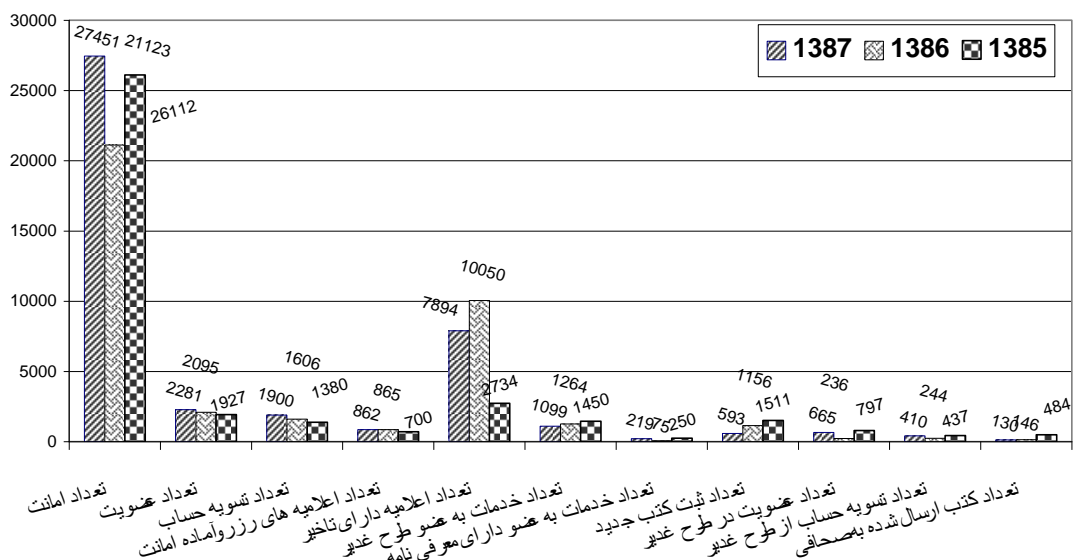
گزارش حاضر در صدد آن است تا به ارائه آماری از فعالیتهای و خدمات انجام شده در بخش های مربوط به گروه خدمات کتابداری در سال ۱۳۸۷ و مقایسه آن با سال های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ پردازد. به نظر می رسد گزارش مذکور بتواند در بیان وضعیت موجود خدمات کتابخانه از سوی بخش های مختلف کتابخانه مرکزی و کتابخانه های شعب اطلاعاتی ارائه نماید. همچنین به مسئولان و مدیریت کتابخانه در تصمیم گیری های آتی کمک نموده و چشم انداز واقعی برای ادامه راه پیشروی کتابخانه قرار دهد. برای گردآوری اطلاعات لازم از فرمهای گزارش سه ماهه برای کتابخانه های شعب و فرمهای گزارش یکساله برای بخش های کتابخانه مرکزی استفاده شده است. فرمهای گزارش در پایان هر فصل به کتابخانه ها ارسال می گردید و برای بخش امانت مرکزی نیز گزارش روزانه اخذ می شد. کلیه داده های موجود در فرمها وارد نرم افزار Excel گردید و سپس جداول و نمودارهای لازم برای نشان دادن توزیع فراوانی فعالیتهای، خدمات و مقایسه آنها با سال های گذشته (۱۳۸۶ و ۱۳۸۵) رسم شد. در ادامه به فعالیتهای و خدمات بخش های کتابخانه مرکزی و کتابخانه های شعب به تفکیک اشاره می گردد.

بخش امانت

فعاليتها و خدمات بخش امانت در سال ۱۳۸۷	
تعداد امانت	۲۷۴۵۱ نسخه
تعداد کتب برگشتی	۲۸۰۶۰ نسخه
تعداد عضویت	۲۲۸۱ نفر
تعداد تسویه حساب	۱۹۰۰ نفر
تعداد کل اعضاء فعال	۹۳۸۵ نفر
تعداد کتاب رزرو شده توسط اعضاء از راه دور	۱۵۹۶ نسخه از سوی ۱۴۴۹ نفر
تعداد اعلامیه های رزرو آماده امانت	۱۸۶۲ اعلامیه
تعداد اعلامیه دارای تاخیر	۷۸۹۴ اعلامیه
تعداد خدمات به عضو طرح غدیر	۱۰۹۹ مورد
تعداد خدمات به عضو دارای معرفی نامه	۲۱۹ نفر
تعداد ثبت کتب جدید	۵۹۳ نسخه
تعداد عضویت در طرح غدیر	۶۶۵ نفر
تعداد تسویه حساب از طرح غدیر	۴۱۰ نفر
تعداد کتب ارسال شده به صحافی	۱۳۰ نسخه

سایر فعاليتها

- تهیه راهنماها، دستورالعمل ها و فرمهای مورد لزوم (نحوه جستجو در پایان نامه ها، گزارشات لاتین و ...)
- تعداد ۵۴۱۰ عنوان کتاب فارسی برای ۱۸۳۰۴ بار امانت و تمدید شد و تعداد ۲۹۳۷ عنوان کتاب لاتین ۹۱۴۷ بار امانت و تمدید شد. بیشترین کتابهای به امانت رفته فارسی مربوط به کتابهای متالورژی مکانیکی، جنگ و صلح، روزها (سرگذشت)، برنامه نویسی فرتون، مبانی شیمی تجزیه، تحلیل سازه ها، مبانی نظریه الکترومغناطیس، جنایات و مکافات، مبانی الکترونیک، و ماشین های الکتریکی بوده و بیشترین استفاده از کتابهای لاتین شامل عناوین Data Compression, Schaum's, Computational techniques for fluid dynamics, Composite materials, Fundamental of physics, theory of elasticity, Applied nonlinear method, Introduction to heat transfer بوده است.

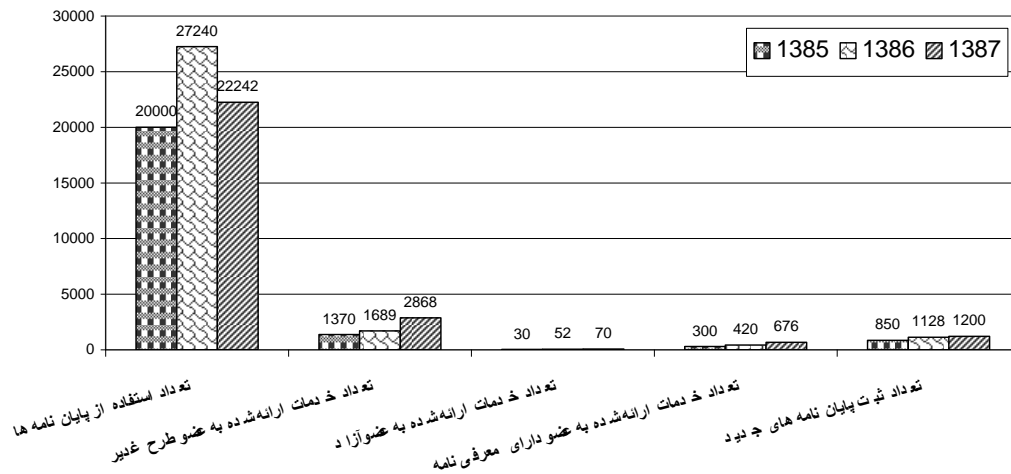

مقایسه فعالیتها و خدمات بخش امانت مرکزی در سال های 1385 - 1387

همانطور که در نمودار بالا مشاهده می گردد تعداد امانت و تعداد عضویت در سال ۸۷ از بیشترین میزان برخوردار بود

بخش پایان نامه ها

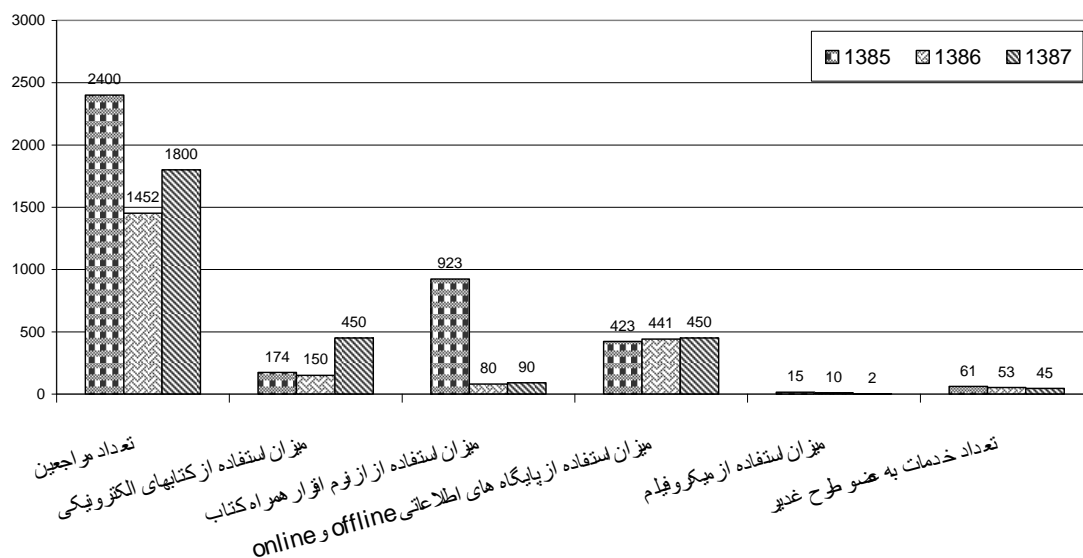
فعالیتها و خدمات بخش پایان نامه ها در سال ۱۳۸۷	
تعداد استفاده از پایان نامه ها	۲۲۲۴۲ جلد
تعداد خدمات ارائه شده به عضو طرح غدیر	۲۸۶۸ نفر
تعداد خدمات ارائه شده به عضو آزاد	۷۰ نفر
تعداد خدمات ارائه شده به عضو دارای معرف نام	۶۷۶ نفر
تعداد ثبت پایان نامه های جدید	۱۲۰۰ پایان نامه
تعداد استفاده از مقالات B. L.	۲۲۰ نفر
تعداد پایان نامه ها به صحافی فرستاده شده	۳۸ عنوان پایان نامه
تعداد کپی	۱۷۶۲۹ صفحه

فعالیتها و خدمات ارائه شده در بخش پایان نامه ها و اسناد در سالهای 1385-1387

بخش سمعی و بصری

فعالیتها و خدمات بخش سمعی و بصری در سال ۱۳۸۷	
تعداد عضویت در IEEE	۹۸۹ نفر
تعداد مراجعین	۱۸۰۰ نفر (۱۱۶۰ نفر از خارج دانشگاه)
میزان استفاده از فیلم آموزشی DVD	۸ مورد
میزان استفاده از کتب الکترونیکی	۴۵۰ عنوان
میزان استفاده از میکروفرمها	۲ مورد
میزان استفاده از نرم افزار همراه کتاب	۹۰ عنوان
میزان استفاده از استانداردها	۹۹ مورد
میزان استفاده از پایگاه های اطلاعاتی	۴۵۰ مورد
میزان استفاده از نشریات الکترونیکی روی CD	۷۲ مورد

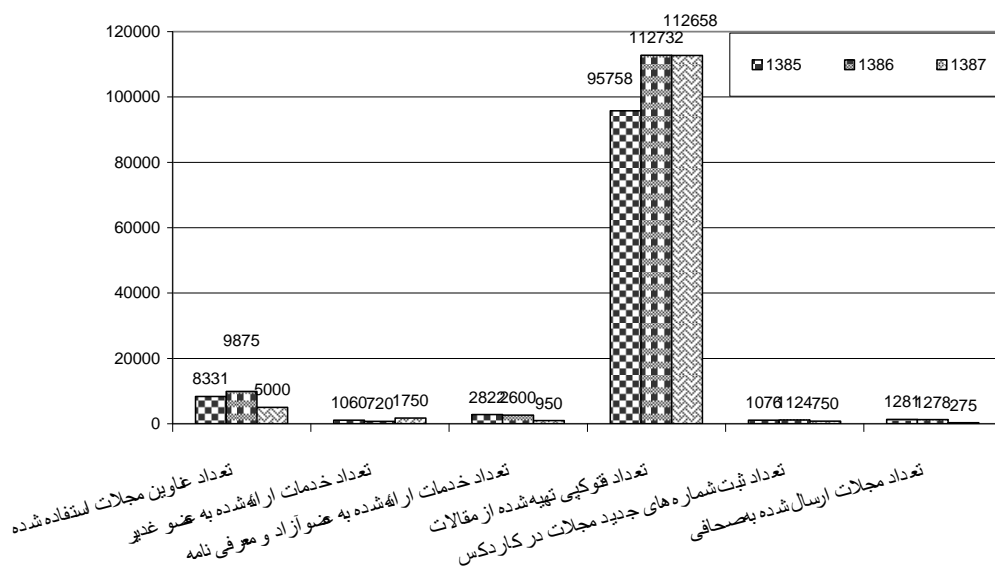
مقایسه فعالیتها و خدمات بخش سمعی و بصری در سال های 1385 - 1387

بخش مجلات

فعالیتها و خدمات بخش مجلات در سال ۱۳۸۷	
تعداد مراجع کنندگان	۳۸۰۰ نفر
تعداد عناوین مجلات استفاده شده	۵۰۰۰ عنوان
تعداد خدمات ارائه شده به عضو غدیر	۵۵۰ نفر
تعداد خدمات ارائه شده به عضو آزاد و معرفی نامه	۸۰۰ نفر
تعداد فتوکپی تهیه شده از مقالات	۱۲۰۰۰ صفحه از ۳۵۰۰ مقاله
تعداد ثبت شماره های جدید مجلات در کاردکس	۷۵۰ جلد
تعداد مجلات ارسال شده به صحافی	۱۶۵ جلد

سایر فعالیتها

- سفارش ۲۴ عنوان مجله فارسی برای اولین بار از Magiran
- بیشترین مراجعان این بخش دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری به ترتیب از دانشگاه شریف، دانشگاه تربیت مدرس و امیرکبیر می باشند. علاوه بر موارد بالا دانشگاه تربیت معلم، علوم و تحقیقات، علوم پایه دامغان، دانشگاه صنعتی سهند، خواجه نصیرالدین طوسی، دانشگاه علم و صنعت، دانشگاه سمنان، دانشگاه شهید چمران اهواز و ... از دانشگاه هایی بودند که به این بخش مراجعه نمودند.

مقایسه فعالیتها و خدمات بخش مجلات در سال های 1385 - 1387

بخش مرجع

میزان استفاده از منابع مرجع ۶۵۵ نفر و تعداد پایان نامه هایی که توسط این بخش تحویل گرفته شده است ۱۰۵۰ پایان نامه بوده است.

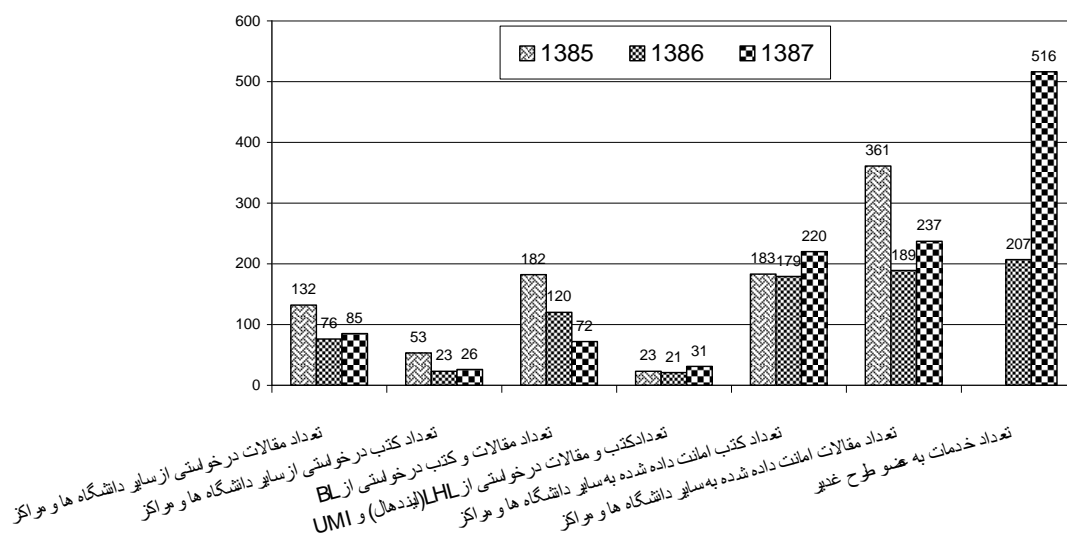
بخش اطلاع رسانی

فعالیتها و خدمات بخش اطلاع رسانی در سال ۱۳۸۷	
تعداد مقالات درخواستی از سایر دانشگاه ها و مراکز	۸۵ عنوان
تعداد کتب درخواستی از سایر دانشگاه ها و مراکز	۲۶ عنوان
تعداد مقالات و کتب درخواستی از BL	۷۲ عنوان
تعداد کتب و مقالات درخواستی از LHL(لیندهال) و UMI	۳۱ عنوان
تعداد کتب امانت داده شده به سایر دانشگاه ها و مراکز	۲۲۰ عنوان
تعداد مقالات امانت داده شده به سایر دانشگاه ها و مراکز	۲۳۷ عنوان
تعداد مقالات درخواستی از شبکه های اطلاع رسانی داخلی	۳۴۵ عنوان
تعداد خدمات به عضو غدی	۵۱۶ مورد

میزان استفاده از پایگاه های اطلاعاتی و مجلات الکترونیکی تحت اشتراک کتابخانه ۶۰۸۳۵۰ مقاله بصورت تمام متن، ۱۷۳۰۰ پایان نامه از پایگاه ProQuest، و ۵۴۰۰۰ جستجو بصورت چکیده بوده است. پایگاه ها و مجلات الکترونیکی که در سال گذشته تحت اشتراک کتابخانه بوده شامل:

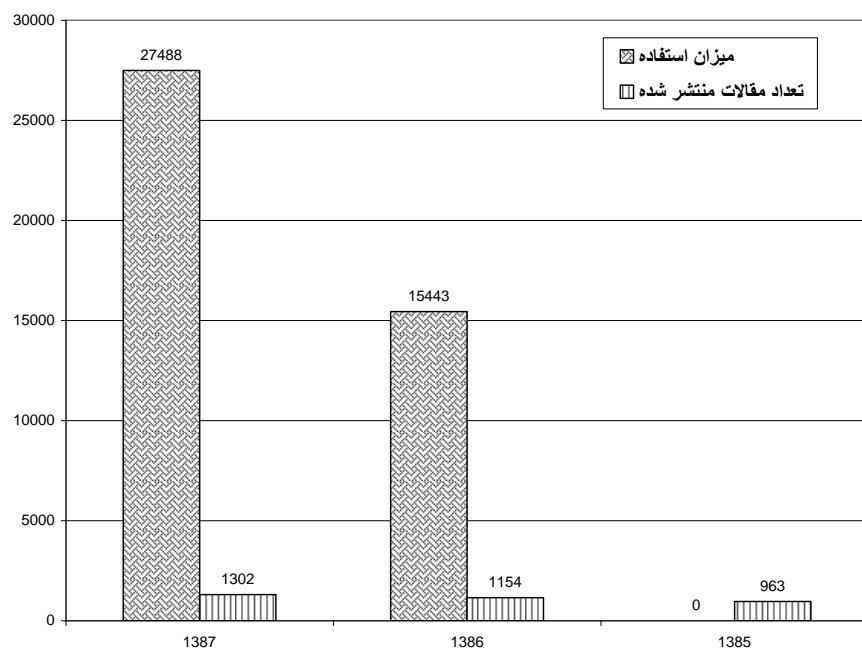
ACS (online)	ProQuest (Online)
AIP (Offline)	SD (Elsevier)(Online)
APS (Offline)	Springer (Online)
ASCE (Offline)	Scopus (Online)
ASME (Offline)	Taylor & Francise(offline)
Blackwell (Offline)	
Ebsco (Online)	
Emerald (Online)	
John Wiley (Offline)	
JSTOR (Online)	
IOP (online)	
MathSciNet (online)	
Nature(photronics) (Offline)	
Nature(Nanotechnology) (Offline)	
Oxford (Online)	

لازم به ذکر است که برای دسترسی به مقالات Offline مراجعان درخواست خود را حاوی مشخصات مقاله و با ذکر تلفن داخلی خود به بخش اطلاع رسانی کتابخانه مرکزی ارسال نموده و مقاله مورد نظر تهیه و به پست الکترونیکی متقاضی ارسال می گردد.

مقایسه خدمات و فعالیتهای بخش اطلاع رسانی در سال های 1385-1387

نمودار میزان استفاده از پایگاه Scopus و تعداد مقالات نمایه شده در آن از دانشگاه صنعتی شریف در فاصله ۱۳۸۵-

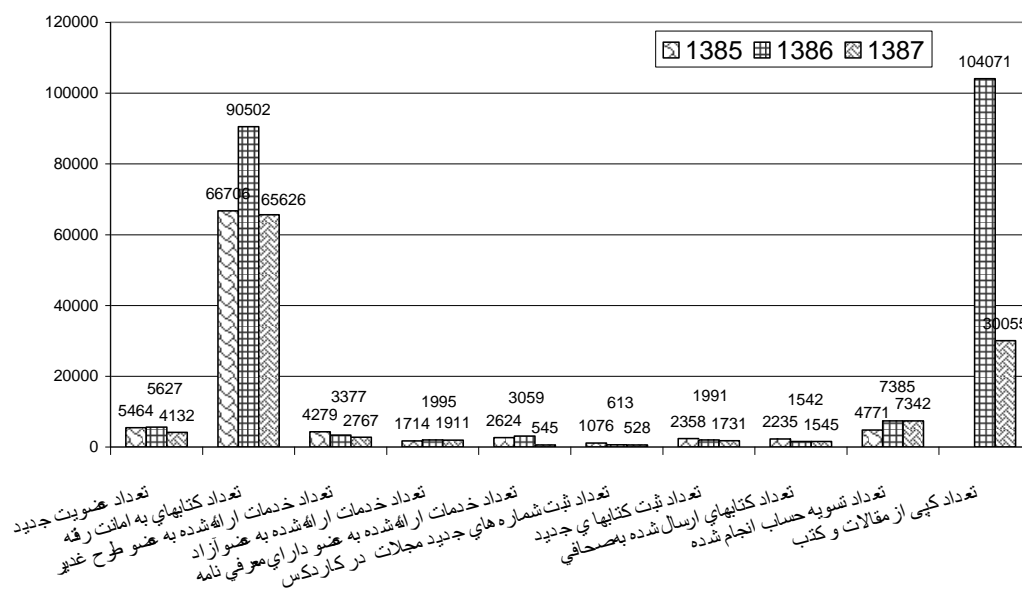
۱۳۸۷

کتابخانه های شعب

فعاليتها و خدمات کتابخانه های شعب در سال ۱۳۸۷	
تعداد عضویت جدید	۴۱۳۲ نفر
تعداد کتابهای به امانت رفته	۶۵۶۲۶ جلد
تعداد خدمات ارائه شده به عضو طرح غدیر	۲۷۶۷ نفر
تعداد خدمات ارائه شده به عضو آزاد	۱۹۱۱ نفر
تعداد خدمات ارائه شده به عضو دارای معرفی نامه	۵۴۵ نفر
تعداد ثبت شماره های جدید مجلات در کارتدکس	۵۲۸ جلد
تعداد ثبت کتابهای جدید	۱۷۳۱ جلد
تعداد کتابهای ارسال شده به صحافی	۱۵۴۵ جلد
تعداد تسویه حساب انجام شده	۷۳۴۲ نفر
تعداد کپی از مقالات و کتب	۳۸۲۷۵ صفحه

سایر فعالیتها

- تغییر فضای داخلی و گسترش مخزن کتابخانه مهندسی شیمی و نفت، کتابخانه شیمی و متالورژی، کتابخانه مدیریت و کتابخانه ریاضی و صنایع
- انتقال کتب و جینی مرجع و مجلات Metals Abstract و مرتب کردن مجلات سالهای گذشته در مخزن زیرین کتابخانه مرکزی، الصاق نوار مغناطیسی به تمام کتب و نصب دروازه ایمنی (gate) برای افزایش ضریب امنیتی کتابخانه، تعویض سیستم روشنایی کتابخانه، نقاشی کتابخانه و انتقال مجلات شیمی تا سال ۲۰۰۰ به کتابخانه مرکزی در کتابخانه شیمی و متالورژی
- ارائه خدمات گزارشات لاتین و نشریات فارسی و لوح های فشرده موجود (۲۴ ساعته) در کتابخانه عمران

مقایسه فعالیتها و خدمات کتابخانه های شعب در سال های 1385 - 1387

علاوه بر فعالیتها و خدمات روزانه در بخش های کتابخانه مرکزی و کتابخانه های شعب، اقدامات و فعالیتهای مهم دیگری صورت گرفته است که به قرار زیر می باشد:

✓ **راه اندازی سیستم امانت خودکار کتابخانه های شعب:** نرم افزاری که برای کتابخانه های شعب بکار رفته است نرم افزار پروان توسط شرکتی با همین عنوان تهیه شده است. در مرحله اول سیستم مذکور در کتابخانه های مهندسی شیمی و مدیریت راه اندازی و پس از انجام آموزشهای اولیه در مرحله دوم، برای خودکارسازی سیستم امانت تمام کتابخانه های شعب اقدامات لازم صورت گرفت و همکاران کتابدار بصورت همزمان اقدام به ورود اعضاء خود نمودند. درحال حاضر سیستم خودکار امانت بصورت موازی با امانت سنتی کار می نمایند و اطلاعات بیش از ۷۰۰۰ دانشجو و اعضاء هیئت علمی و کارکنان وارد نرم افزار شده است. لازم به ذکر است قبل از اجرا در محیط واقعی ۳۰۰ ساعت جلسه کارشناسی برای ارتقاء نرم افزار برگزار شده است.

✓ انتشار خبرنامه الکترونیکی کتابخانه مرکزی: هدف این خبرنامه برقراری ارتباط و تعامل نزدیک میان کتابداران و استفاده کنندگان کتابخانه، انعکاس فعالیتها و خدمات آن و تشویق بیشتر از امکانات فراهم شده است. انتشار خبرنامه در محیط الکترونیکی به دو صورت پیش بینی شده است. ابتدا متن آن به نشانی الکترونیکی اعضاء کتابخانه ارسال می شود و سپس برای استفاده عموم کاربران کپی آن نیز بر روی صفحه خانگی کتابخانه قرار خواهد گرفت. مطالبی که در خبرنامه انعکاس یافته عبارتند از: خدمات جاری کتابخانه، اخبار و تازه های کتابخانه، معرفی وب سایت ها و مجلات الکترونیکی مفید و رایگان، قوانین و مقررات کتابخانه و نیز فعالیتهای آموزشی کتابخانه می باشد. نیز نگاه کنید به: آرشیو خبرنامه [http://sharif.ir/~library/NEWS lib.htm](http://sharif.ir/~library/NEWS_lib.htm)

✓ قفسه خوانی کتب مربوط به زیر زمین: در تابستان سال گذشته سه شنبه هر هفته همکاران شعب و کتابخانه مرکزی اقدام به قفسه خوانی مجموعه و جین شده در زیر زمین نمودند. مزیت انجام این کار تعیین دقیق موجودی مجموعه و جین شده کتابخانه بوده است.

✓ راه اندازی خدمات سیار در کتابخانه مرکزی: همانطور که مستحضرید منابع کتابخانه های مکانیک، هوافضا و کامپیوتر به کتابخانه مرکزی منتقل شده است. کتابخانه مرکزی برای تسهیل و تسریع در استفاده از منابع کتابخانه برای اعضاء هیئت علمی دانشکده های مذکور خدمات سیار را راه اندازی نموده است. نحوه ارائه این خدمت بدین صورت است که عضو هیئت علمی بعد از تماس با بخش امانت کتابخانه مرکزی درخواست استفاده از خدمات سیار را می نماید و در صورت موجود بودن کتاب یا منبع موردنظر، در همان روز منبع در محل دانشکده/ مرکز تحویل می گردد.

✓ تجهیز بخش های امانت و بخش مجلات کتابخانه مرکزی

✓ برگزاری جلسات استفاده از کتابخانه برای دانشجویان جدیدالورود

✓ برگزاری کارگاه آموزشی مدیریت و داده کاوی اطلاعات علمی (End Note) و معرفی پایگاه اطلاعات علمی (SID) برای اعضاء هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی

✓ افزایش تعداد ایستگاه های رایانه ای جهت جستجو در منابع کتابخانه در طبقه همکف کتابخانه مرکزی

جمع بندی

در حال حاضر تعداد بیش از ۱۹ هزار کتاب فارسی و بیش از ۷۴ هزار عنوان کتاب لاتین چاپی علاوه بر کتب الکترونیکی در کتابخانه مرکزی و شعب وجود دارد. همچنین پایان نامه های فارسی و لاتین به تعداد بیش از ۹ هزار عنوان، آرشیو نشریات لاتین و فارسی چاپی با بیش از ۲۵۰۰ عنوان به علاوه نشریات الکترونیکی که به بیش از ۱۰ هزار عنوان می رسد و نیز منابع دیداری و شنیداری با بیش از ۱۲۰۰ عنوان منابع آفلاین سایر فقره های اطلاعاتی کتابخانه را تشکیل می دهد.

در مجموع با توجه به موارد ذکر شده در بالا می توان خدمات و فعالیتهایی که در سال ۸۷ در کتابخانه های دانشگاه صنعتی شریف صورت گرفته است به صورت جدول زیر نشان داد. لازم به ذکر است از آنجائیکه سنجش دقیق خدمات بسیار دشوار بوده و برخی از خدماتی که در کتابخانه صورت گرفته است مثلا پاسخگویی تلفنی، آموزش غیررسمی کاربران و ... را نمی توان در قالب عدد و رقم جای داد، آمار ارائه شده تقریبی می باشد.

مجموع خدمات و فعالیتهای انجام شده در کتابخانه دانشگاه صنعتی شریف

میزان استفاده از انواع اطلاعاتی (کتاب، مجله، سمعی و بصری، پایان نامه، پایگاه اطلاعاتی و مجله الکترونیکی و...)	۸۰۱۷۹۵ مورد
--	-------------

تعداد خدمات به عضو غدیر	۹۰۰۰ نفر
تعداد خدمات به عضو آزاد و معرفی نامه	۵۵۳۱ نفر
تعداد فتوکپی	۱۱۰۰۰ صفحه
تعداد صحافی (کتب و مجلات)	۱۸۷۸ نسخه
میزان افزایش مجموعه کتب	۲۳۲۴ نسخه کتاب
میزان افزایش مجلات چاپی	۷۵۰ شماره مجله
میزان افزایش پایان نامه	۱۲۰۰ جلد
تعداد کارکنان	۴۶ نفر
بودجه تهیه منابع	۷ میلیارد ریال

در پایان به **اهم برنامه های آینده** که به عنوان چشم انداز فرا روی کتابخانه قرار خواهد گرفت اشاره ای می گردد:

- ۱- انتقال منابع کتابخانه های دانشکده ای به کتابخانه مرکزی با همکاری دانشکده ها
- ۲- خودکار سازی کامل بخش امانت کتابخانه ها
- ۳- راه اندازی سامانه عضویت و تسویه حساب متمرکز در کتابخانه مرکزی
- ۴- ارتقاء کیفیت خدمات کتابداری و اطلاع رسانی از طریق نیازسنجی، پاسخ به نیازهای اطلاعاتی کاربران، استفاده از فناوری در ارائه خدمات کتابخانه، کاهش بوروکراسی، آموزش کاربران و ....
- ۵- بهبود منابع نیروی انسانی از طریق بکارگیری نیروی های متخصص کتابداری
- ۶- ارتقاء سواد اطلاعاتی کاربران و کارکنان کتابخانه با برگزاری دوره های آموزشی

پایان